

Den dødsdømte præst i Finderup

25 års minder om sognepræst Tage Severinsens
fængsling, dom og benådning

Af provst Anker Vestergård

Torsdag den 13. januar 1944 ved 10-tiden, midt i konfirmandtiden, blev der vendt et blad i pastor Severinsens, hans families og hans 3 sognes historie, kun 9 dage efter mordet på Kaj Munk. En daværende konfirmand fortæller: „En mand bankede på døren til konfirmandstuen og kaldte præsten ud. Kort efter stak præsten et blegt ansigt ind og sagde: „Børn, I kommer til at gå hjem, de vil vist have mig med!“ Vi forstod ikke, hvad der var på færde – og anede alligevel. Bilen i gården havde danske mærker og var dog mistænkelig. Som små lynbude skyndte de 21 sig hjem og fortalte, og inden aften var den opskræmmende begivenhed løbet ud over sognene.

Fru Severinsen var klar over sandheden straks, bl. a. fordi Severinsen præsenterede således i spisestuen: „Gestapo – min kone!“ „Vi anede blot ikke, at Gestapo havde arresteret de tre faldskærmsfolk, hvoraf min mand havde haft kontakter med den ene, så vi var helt uforberedte. Senere på dagen fik jeg bekræftet, at det var Gestapo. Politimesteren i Viborg fortalte i telefonen, at de tre mænd kom fra den tyske generalkommando i Viborg. – Mændene undersøgte hele præstegården, også avlsbygningerne og ovre hos forpagterens, om der skulle være

ammunition (det var blevet afhentet en tid forinden). Officielt sagde jeg, at min mand var taget, fordi han var formand for Dansk Samling i Viborg“.

Pastor Severinsen sad i arrest i Århus m. m. og havnede endelig i Vestre fængsel. Fra 23. til 26. maj stod krigsretssagen på i Dagmarhus – som en farce – og 26. maj faldt dommen. 7 af gruppen, deriblandt Wøldike og Severinsen, blev dømt til døden, to fik streng straf. Fru Severinsen fik først dommen at vide tre dage senere. Hun var i København i den tid.

☆

Severinsen fortæller selv, i Den Danske Kirke under Besættelsen, om reaktionen hos de dømte: „Underligt så roligt og værdigt alle modtog dommen. Ingen scener, vi samledes i bøn lige før domsafsigelsen. Jeg lyste velsignelsen over kammeraterne og citerede Matt. 10,20-31: „Frygt ikke for dem, som dræber legemet, men ikke kan dræbe sjælen –“ – og sluttede med: „Gud i vold“. Derefter førtes vi til domsafsigelsen og derfra til eneceller.

I 17 dage hang sværdet truende over dem. „Det at sidde dag efter dag med dødsdom og ikke vide, hvilken side det vil gå til, er også helt ander-

Tage Severinsen

ledes, end man vil tro. Naturligvis håber man på benådning. Og man ser mere end nogensinde, hvor kostelig en gave livet er. Man kan også med dødsdom sove sin søvn hver nat. – Døden er død, og hver den er kun Guds barmhjertighed, men den er der også“.

Hjemme i sognene samledes i stor hast underskrifter fra så at sige alle voksne beboere om benådning. 12. juni faldt hammeren for anden gang: Severinsen blev benådet med „livsvarigt tugthus“ og sendtes 8. juli til Dreibergenfængslet i Nordtyskland nær Rostock. Wøldike blev skudt samme dag. Da han blev hentet til eksekutionen, vekslede Severinsen håndtryk med ham. „Vi så hinanden i øjnene, men sagde intet“. Fru Severinsen fik besked samme dags eftermiddag.

☆

Sit fængselsophold skildrer Severinsen således: „Livet i enecelle var ikke slemt. Der var tid til at lære bibelen bedre at kende, end jeg med skam at melde gjorde det før.

Der var ro til at være sig selv, jeg var nu blot nr. 529 -. Jeg skal ikke glemme den velkomst, redaktør Oftedal fra Stavanger gav mig den første dag - med Romerbrevet 12,12: Vær glade i håbet, tålmodige i trængselen, vedholdende i bønner! - Tugthus på livstid, godt at man vidste, det betød på krigstid. Man kom af med alt sit eget, endog vielsesringen, man kom i den sorte fangedragt med brede gule striber langs benene, og man blev klippet skaldet.

Kun een bog måtte man få med, det blev bibelen. Senere fik jeg lov at få det græske ny Testamente, siden en salmebog og en sangbog. - Vi skulle være levende begravet derinde, og dog levede vi. - På vor celle havde vi vore små gudstjenester, vi var i reglen 3 mand sammen. Jeg læste

bønner og tekster og salmer og prædikede, nogle søndage holdt vi altergang med rugbrød og te. - Julen var ejendommelig, men på sin vis hyggelig, vi hørte juleevangeliet, og jeg talte om julens egentlige indhold, som altid er det samme, vi spiste nogle surt sammenspændte rugbrøds-humpler og en ekstra portion havresuppe. Efterhånden blev det til en nagende sult. Ingen vitaminer, ingen kræfter, man drømte om natten om flæskesteg, lagkage o. l. På min fødselsdag kom fire kammerater med den bedste fødsels-gave, de kunne finde på, to skiver rugbrød.

Det værste var tvangen, blot et nummer, hvis vilje og mening intet betød. Bare tie og vente. Drøje kår for frie mænd. Så ensformigheden, sulten, kulden, den tiltagende

Tage Severinsen sammen med Hiltgunt Zassenhaus

Salme af pastor Tage Severinsen

skrevet i Dreibergeren fængslet
16. februar 1945

Melodi:

Min død er mig til gode...

Nu spreder dagen atter
sit morgenlys på jord
og vækker liv og virke,
hvor menneskene bor.

Den giver os hver morgen
vor verden ny igen,
så atter vi må møde
vor frænde og vor ven.

Den giver os vor næste
i lykke og i nød,
den giver hjem og virke,
den giver dagligt brød.

Og dagen er en gave
fra dig, vor Fader god.
Dig takker vi af hjertet
for liv og kraft og mod.

Giv nåde til at vandre
frimodigt i dit navn,
forlad os vore synder,
råd bod på nød og savn.

Og lær du os at styre
i lydighed vor fod,
at kendes ved vor næste
og ham at være god.

Din fred, som overstiger,
hvad al forstand har vidst,
bevare vore hjerter
i Herren Jesus Krist.

mathed, lopper og lus overalt, næsten intet vand, ufølsomheden hos opsynet osv. Hvorfor skjule, at vi frøs og sultede. Da arbejdet slap op, holdt vi „højskole“, f. eks. fortolkede jeg 1. og 2. Mosebog folkeligt og kristeligt efter bedste evne. Min bibel havde jeg fået tilbage. - Et lys i mørket var det, når pastor Boas, den danske præst i Hamborg, kom på besøg. Det betød et pust udefra, en tiltrængt opmuntring, lidt skråtabak, måske en cigaret, et stykke mad og nogle vitaminpiller- og et

(fortsættes side 9)

Den dødsdømte præst . . .

(fortsat fra side 4)

brev afsendt til hjemmet. Vi måtte tilsidst kun skrive een side hver fjerde måned, og brevet var ca. 2 måneder undervejs“.

Fru Severinsen fik 4, siger og skriver fire breve fra sin mand i de ni måneder i Dreibergeren!

★

Jeg må her indflette et lille personligt minde, vistnok fra september 44, mens vi boede i Asmild. En dag henvendte en yngre dame, hvis navn vi lige akkurat kendte, sig til os og bad os arrangere et møde i vor præstebolig mellem hende og fru Severinsen, for hun havde noget at fortælle fru Severinsen om hendes mand. Jeg jollede til Finderup på cykle, og næste aften mødtes de to i vor dagligstue. Fru Severinsen mener nu 25 år efter, at mens hun tidligere havde mødt en dansk officersfrue, der havde fået lov at besøge sin mand, som var politisk fange i Dreibergeren – ved den lejlighed havde hun set pastor Severinsen, så levede han da, og de vidste, hvor han sad – Så bestod hilsenen denne gang i, at gæsten mente at kunne formidle en pakke til pastor Severinsen gennem „Tugthuse-nes Engel“, den berømte, forstående tolk og brevcensor i Dreibergeren frøken Hiltgunt Zassenhaus.

Trange tider langsomt skrider, også 9 fængselsmåneder i tysk fængsel. Men en dag var de forbi, tugthusets porte åbnede sig, med svensk Røde Kors gik turen mod friheden op gennem Neuengamme, over Danmarks grænse, til Møgelkær og Frøslev og endelig 4. maj til Københavns frihavn, 4 dage senere til Finderup.

Den festlige modtagelse i sognene, kirkerne og Finderup

forsamlingshus er en historie for sig, der hører hjemme i frihedsmånedens sammenhæng og jubilæum 1970. Her mindes fortrinsvis det sortrandede blad fra 1944.

Til sidst skal anføres et kort uddrag af den første prædiken, pastor Severinsen holdt i kirkerne efter sin hjemkomst søndag den 13. maj 1945:

„Vor bibel siger os det klart, at vi må vente, det onde har magt. Verden har altid været ond og vil blive ved at være det, *indtil Kristus kommer* og gør alle ting nye. Indtil da vil det se ud til alt andet, end at Han er herre. Men tværs igennem det altsammen er det sandt, at „Vor Gud Han er så fast en borg“, og at der er noget, der hedder Den hellige, almindelige kirke og de helliges Fællesskab“. (Viborg Stifts Folkeblads referat).

Anker Vestergaard.

Lærer i Dollerup i 45 år.

Fhv. lærer Chr. Fr. Jensen er død, 92 år gammel. Med ham er en af de mænd, der har præget Dollerup sogn mest i dette århundrede, gået bort. Lærer Jensen var født på Sjælland i 1877 og dimiteredes fra seminariet i Jelling 1898. Så blev han vikar i Almind, hvor han traf sin kone, der var søster til den gamle sognefoged Carl Langvad, som døde i fjor.

I årene 1901-47 var han lærer i Dollerup, i begyndelsen som enelærer. Samtidigt var han kirkesanger og senere tillige organist, men disse hverv afholdt ham ikke fra at påtage sig endnu mere. Han drev landbrug og gjorde det godt, så godt, at han valgtes ind i husmandsforeningens bestyrelse, ligesom han fik tid til at føre regnskaber for brugsforeningen. Ind imellem gik han

Pastor Agårds afsked

Ved afskeds gudstjenesterne i pastoratets kirker rettede sognepræst Erik Agård efter sin prædiken på egne og sin families vegne en hjertelig tak til menigheden for den smukke afskedsfest i Viborg og for menighedens gave. Det var, sagde sognepræsten, helt overvældende og et kært minde at få med herfra. I det hele taget skorter det ikke på gode minder om de ni år i Dollerup-Finderup-Ravnstrup pastorat, hvor vi har mødt så megen hjertelighed, og så megen ægte menneskelighed, at vi altid vil mindes denne tid som en gyl- den tid. Især vil gudstjenesterne mindes, fordi menighederne her har forstået, at hver enkelt kirkegænger er en gudstjeneste- fejrende præst. Hvor mange steder tror man, der kan holdes altergang ved hver eneste gudstjeneste? Meget få. Jeg ønsker til afsked, at alt dette må fortsætte uanfægtet.

på jagt, men alle hans interesser trådte ikke i vejen for skolegerningen. Mange mindes ham som en dygtig lærer af den gamle skole.

Da han gik af som lærer, købte han og hans hustru hus i Dollerup, hvor de boede til i fjor, da de flyttede ind på det nye plejehjem i Bjerringbro, hvor fru Jensen stadig bor.